

STUDII ȘI ARTICOLE

ARTICLES

Misiunea în felul lui Hristos? Răspunsul bisericilor coreene la războiul coreean

Jooseop Keum¹

Trad. din engleză: Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu

Rezumat:

Articolul analizează abordările și poziționările ideologice și social-religioase ale organizațiilor creștine nord-coreene și sud-coreene cu privire la războiul coreean și impactul misiologic al acestor poziționări. Se analizează modul cum Bisericile creștine din ambele părți ale Coreei au justificat, fiecare cu argumente teologice proprii, poziția lor față de regimul comunist, respectiv capitalist, ce a împărțit Coreea în timpul și după războiul coreean.

Cuvinte-cheie:

Războiul din Coreea, NKCA, misiune creștină, persecuție, martiriu.

Coreenii au sărbătorit a șaptea aniversare a izbucnirii războiului din Coreea la 25 iunie 1950. Byung-uk Chang a criticat teologii coreeni: „Sunt șocat că nu există măcar o «mărturisire de credință» sau vreo reflecție teologică despre războiul din Coreea. Mă așteptam să existe o declarație critică a poziției creștine cu privire la război”.² Aceasta

---

¹ Jooseop Keum, distins profesor de creștinism mondial la Universitatea Presbiteriană și Seminarul Teologic din Seul. E-mail: jooseop@hotmail.com.

² Byung-uk Jang, *6.25 Gongsan Namchim kwa Kyohoe* (The Korean War and Church), Seoul, Hankuk Kyoyuk Gongsu, 1983, p. 1.

ar fi putea fi ceva de genul unei afirmații radicale. Cu toate acestea, este adevărat că cu greu găsim vreo lucrare teologică dedicată acestui eveniment.

Conflictul coreean a provocat un tragic război pustiitor în peninsula, care a intensificat și conflictul internațional. Asupra Coreei au căzut mai multe tone de bombe decât pe întreaga Europă în cel de-al Doilea Război Mondial, transformând întreaga peninsula în ruine și cenușă. Războiul din Coreea a dus la moartea a 220.000 de sud-coreeni, a peste 600.000 de nord-coreeni, a 1.000.000 de chinezi, a 140.000 de americani și a peste 16.000 de alte victime militare ale ONU.³

De asemenea, trebuie amintit că războiul din Coreea a ucis milioane de civili. S-au estimat victime civile de 1.000.000 de sud-coreeni și 3.000.000 de nord-coreeni.⁴ Aproximativ 100.000 de civili au fost menționați ca „uciși sau dispăruți” în Sud⁵ și 1.200.000 în Nord.⁶ Asta înseamnă că, incluzând și soldații, peste o șesime din întreaga populație coreeană, care era în jur de treizeci de milioane în 1950, a fost ucisă în timpul războiului. În plus, zece milioane de oameni au devenit separați de membrii apropiați ai familiei lor și au rămas în imposibilitatea de a se întâlni între ei de la sfârșitul acestui război până în prezent.⁷ În timpul războiului, 43% din instalațiile industriale din Coreea au fost distruse și 33% din casele sale devastate.⁸

Deși de la luările de poziție foarte critici ale lui Chang⁹ au fost publicate unele cercetări de excepție, este încă dificil să găsești studii despre creștinismul în Coreea de Nord în timpul războiului din Coreea. Prin urmare, în acest eseu vom examina atât abordările creștine nord-coreene, cât și cele sud-coreene ale războiului și impactul misiologic al acestuia.

---

³ *The New Encyclopedia Britannica*, Macropedia, vol. 10: Knowledge in Depth, London, Encyclopedia Britannica, Inc., 1978, p. 513.

⁴ *Ibid.* Pentru mai multe statistici detaliate, vezi D. Rees, *Korea: The Limited War*, New York, St. Martin's, 1964, pp. 460-461.

⁵ D. Rees estimează 117.000; *ibid.*, p. 460.

⁶ *The Hankyoreh*, 25 iunie 2001, raportează această statistică citând din documentele militare secrete rusești despre războiul coreean.

⁷ Man-kil Kang, *Kocheo Ssun Hankuk Hyundaesa* (The Revised Modern History of Korea), Seoul, Chanjak kwa Bipyungsa, 1994, p. 226.

⁸ *The New Encyclopedia Britannica*, vol. 10, p. 513.

⁹ Vezi Chi-joon Noh, „Influences of the Korean War on Korean Religion”, Korea Society of Sociology ed., *Hankuk Junjaeng kwa Sahoe Byundong* (The Korean War and Social Changes), Seoul, Pulbit, 1992, pp. 223-259; In-chul Kang, „The Role of Religion in the Development of Anti-Communism during the Korean War”, *ibid.*, pp. 182-222; Jung-min Suh, „The Korean War and Christianity”, în Soo-il Choi, ed., *Hinyun Shinhak kwa Tongil Hinyub Undong* (Jubilee Theology and Jubilee Runification Movement), Chonan, Institute for Korean Theology, 1995, pp. 396-419; Joong-hyun Choi, „The Korean War and Messianic Groups: Two Cases in Contrast”, teză de doctorat, Syracuse University, 1993; Heung-soo Kim, *A Study of the Korean War and This-Worldly Blessings in the Christian Churches*, Seoul, IKCH, 1999.

Războiul și Bisericile din Coreea de Nord

Cooperare: Răspunsul NKCA

În timpul războiului din Coreea, creștinii din Coreea de Nord au devenit împărțiți puternic din cauza confruntării ideologice. Pe măsură ce războiul se dezvoltă, ei erau nevoiți să aleagă unul dintre cele două sisteme, sau ideologii, pentru supraviețuire. Sub comuniști, bisericile din Nord au fost nevoite la început să-și demonstreze patriotismul. Mai târziu, când armata aliată a intrat în Nord, ei au trebuit să demonstreze că cooperarea lor cu comuniștii nu era intenția lor reală. În această situație, două poziții extreme asupra războiului s-au dezvoltat pe măsură ce creștinii din Nord s-au împărțit în Asociația Creștină Pro-Nord-Coreeană (NKCA), care este constituită din grupuri pro-comuniste, și anti-NKCA, ultima fiind alcătuită din foști creștini conservatori anti-japonezi sub ocupația japoneză.

Încă de la început, NKCA a susținut puternic „războiul de eliberare națională împotriva coloniștilor americani”. NKCA a organizat o serie de mitinguri creștine care exprimau sprijinul creștinilor pentru război, cu rugăciuni pentru victoria armatei nord-coreene. De exemplu, la 30 iunie 1950, la Biserica Presbiterială Wonsan a avut loc „Întâlnirea creștină a indignării creștine a Wonsanului”, care a exprimat furia credincioșilor împotriva SUA. Aceasta a adoptat o declarație care a solicitat „sprijinul creștin pentru victorie în războiul drept”.¹⁰ Întâlnirea de la Pyongyang a pastorilor creștini pentru a-și exprima indignarea a avut loc „ecumenic” pe 15 august. Întâlnirea, la care au participat cei mai mulți lideri ai tuturor confesiunilor, a anunțat o contestație spunând:

„Dragi frați, toți creștinii și pastorii din Coreea de Nord!

Apelăm sincer la frați pentru a apăra doctrina și dreptatea divină și pentru a proteja pacea, libertatea, reunificarea și independența patriei după cum urmează:

- să lăsăm toate bisericile să se închine lui Dumnezeu pentru victoria completă a armatei oamenilor noștri înțelepți și curajoși în războiul drept și sfânt pentru alungarea imperialiștilor americani;

- să ne rugăm pentru prosperitatea Republicii Populare Democrate din Coreea, care asigură libertatea religioasă pentru creștini și o viață deplină, fericită și pașnică pentru noi;

- să ne rugăm pentru judecata dreaptă a lui Dumnezeu asupra lui Rhee Syngman și a urmașilor săi, care sunt ucigașii și invadatorii în acest război civil;

- să ne rugăm pentru judecata dreaptă a lui Dumnezeu asupra imperialiștilor americani, care ne bombardează fără discriminare orașele, satele și chiar sfintele noastre sanctuare.

---

¹⁰ *The Nodong Shinmoon*, 15 august 1950.

Acest război este un război drept și sfânt pentru a asigura reunificarea, independența, libertatea și pacea patriei împotriva invadatorilor”.¹¹

Aici, războiul este justificat ca un război drept și sfânt. Deși NKCA credea că Sudul a deschis invazia generală, a fost un apel politic puternic, care a adoptat sloganurile comuniste în mod necritic, ignorând faptul că Nordul avea, de asemenea, responsabilitatea pentru izbucnirea ostilităților. Declarația lor de război sfânt a fost cu siguranță o justificare excesivă a războiului. Afirmarea a fost o susținere necritică a liniei politice comuniste, și nu o reflecție teologică serioasă.

NKCA a continuat să sprijine comuniștii, sugerând o „Zi de rugăciune pentru eradicarea Imperialistilor americani invadatori și a conspirațiilor trădătorului Syngman Rhee” pe 13 august. Organul oficial al Partidului Muncitorilor Coreeni (KWP) a raportat: „În toată țara, în biserici, a avut loc o închinare pentru victorie care exprimă o inimă cu adevărat patriotică.”¹² Mai mult, unii dintre liderii NKCA au făcut donații pentru furnizarea armelor pentru armată și au încurajat oamenii laici să participe la donații.¹³ De exemplu, Rt. Rev. Ik-doo Kim, moderator al Bisericii Presbiteriene și președinte al NKCA, a donat 100.000 de woni în acest scop.¹⁴

Această cooperare a fost un semn al faptului că înțelegerea războiului de către liderii NKCA a fost similară cu cea a comuniștilor. NKCA se născuse dintr-o critică adusă protestantismului pro-japonez și mic-burghez din Coreea de Nord. NKCA a sprijinit instituirea statului comunist și politicile sale, cum ar fi reforma funciară. Prin urmare, cooperarea NKCA cu comuniștii nu a fost ceva nou. Totuși, acest lucru nu este suficient pentru a explica de ce NKCA, o asociație creștină, a sprijinit cu nerăbdare războiul. Iată un citat, care arată înțelegerea lor despre război:

Invazia patriei noastre și actele barbare satanice ale imperialiștilor americani au provocat furia tuturor oamenilor din Coreea de Nord. A eliminat complet orice rămășiță de respect creștin pentru americani, care au introdus Evanghelia în Coreea. Coreenii nu-i răniseră niciodată pe americani. Cu toate acestea, acum imperialiștii americani și-au trimis trupele în patria părinților, iar trupele ne distrug orașele și satele pașnice. Au ucis chiar masiv femei neînarmate, sugari și persoane în vârstă. Forța aeriană a unei așa-numite țări creștine, America, bombardează orașele Duminică, în timpul Sabatului. Au ucis creștinii care erau la cult prin bombardarea bisericilor. Nu-i putem ierta. Noi,

---

¹¹ „Appeal to All Patriotic Christians and the Religious”, 5 august 1950, The Christian Pastors Indignation Meeting in Pyongyang. Acest apel a fost semnat de către 36 de lideri denominaționali, inclusiv Rev. Yang-uk Kang (președinte a Comitetului Central al NKCA), Rt. Rev. Ik-doo Kim (moderator al Bisericii presbiteriene), Rev. Jin-koo Lee (vicepreședinte a Bisericii metodiste).

¹² *The Nodong Shinmoon*, 15 august 1950.

¹³ Vezi „Appeal to All Patriotic Christians and the Religious”, 5 august 1950.

¹⁴ *The Nodong Shinmoon*, 7 august 1950.

Misiunea în felul lui Hristos? Răspunsul bisericilor coreene la războiul coreean

creștinii, trebuie să ne ridicăm pentru reunificarea și independența patriei bazată pe patriotismul nostru, ca răspuns la apelul marelui nostru lider, Kim Il-sung.¹⁵

Liderii NKCA nu considerau clar că războiul este un război civil. Au considerat că este un război just pentru a păstra independența Coreei față de colonialismul american. Pe baza acestei înțelegeri, a fost posibil pentru ei să sprijine războiul ca expresie a patriotismului creștin.

Cu toate acestea, poziția lor a subliniat o interpretare unilaterală a războiului din Coreea. Chiar dacă războiul a avut unele caracteristici ale „războiului de procură” de către superputerile, acesta a fost provocat cu siguranță de către coreenii înșiși ca un război civil. Când ne gândim la această caracteristică, a fost necesar ca NKCA să sublinieze, în calitate de biserică creștină, pacea și reconcilierea, înainte de a justifica războiul. Din păcate, este dificil de găsit astfel de eforturi din partea NKCA.

NKCA intenționase inițial reînnoirea creștinismului protestant în Coreea de Nord în contextul comunist. Cu toate acestea, reînnoirea nu ar fi trebuit să însemne o asimilare necritică a politicii comuniste. Deși Rhee cu siguranță a colaborat cu trupele pro-japoneze și americane pentru a ucide mulți civili, NKCA ar fi trebuit să ia în considerare justificarea războiului mai atent, deoarece puterile seculare folosesc adesea autoritatea religioasă în scopurile lor politice. Drept urmare, NKCA nu a reușit să primească sprijin larg în cadrul creștinismului protestant din Coreea de Nord. În consecință, majoritatea creștinilor din Nord au salutat și au sprijinit armata aliată când au dat înapoi avansul nordic.

Sprijinul NKCA pentru război a fost o abordare emoțională, bazată pe simpatie ideologică și interes diplomatic, mai degrabă decât pe raționament teologic. Prin urmare, colaborarea NKCA cu comuniștii în timpul războiului a fost continuată fără susținere de jos, continuând stilul de conducere inadecvat care predominase deja în încercarea de reînnoire din perioada anterioară războiului. Chiar și unii dintre liderii NKCA care au semnat ei înșiși apelul au ales să se mute în Sud sau să rămână acolo, când situația s-a schimbat.¹⁶

„Exodul”: Răspunsul majorității

De la începutul războiului, potrivit lui Eun-kyun Hwang, majoritatea creștinilor din Coreea de Nord, care și-au menținut poziția anticomunistă, au așteptat venirea

---

¹⁵ „The Speech of Rev. Sung-hoon Kwon”, în *Ibid.*

¹⁶ Vezi Kwang-soo Kim, *Bukhan Kyohoe Tamgusa* (A History of Christianity in North Korea), Seoul, Christian Literature Press, 1994, p. 247.

„îngerului mântuirii, armata americană”.¹⁷ În sfârșit, armata aliată s-a retras de la ocuparea celei mai mari regiuni a Coreei de Nord în octombrie 1950. Când armata aliată a intrat în Pyongyang, creștinii din Coreea de Nord păreau „să experimenteze din nou bucuria eliberării japoneze”.¹⁸ Pe 29 octombrie, slujba de întâmpinare pentru armata aliată a avut loc la Biserica Seomoonbak, adunând 3.000 de creștini.¹⁹ Aceasta a fost aceeași biserică în care, mai devreme, a avut loc un serviciu de victorie pentru armata nord-coreeană. Diferența de data aceasta a fost că acum armata americană a fost primită ca „armată a mântuirii”.²⁰

Hweui Sunwoo, fost ofițer de informații sud-coreean la Pyongyang, a descris atmosfera astfel:

Creștinii din Pyongyang, care au recuperat libertatea de credință, i-au mulțumit lui Dumnezeu că le-a dat a doua eliberare, trimițând armata aliată. Ei au organizat o mare întâlnire de rugăciune pentru reînviere pentru a glorifica numele lui Dumnezeu cu această ocazie.²¹

Era, într-adevăr, un moment de mare bucurie pentru acei creștini care suferiseră sub comuniști. Cu toate acestea, nu a existat același sentiment în rândul majorității civililor necreștini, cei mai mulți fiind țărani. Young-sup Kang, președintele Federației Creștine Coreene, spune:

„Marea majoritate a nord-coreenilor au urât armata americană, deoarece mulți dintre ei și-au pierdut membrii familiei prin bombardarea indiscriminată a forței aeriene americane. Cu toate acestea, creștinii au laudat trupele americane ca o cruciadă a soldaților eliberatori divini. Mie mi-a fost rușine să spun: Eu sunt creștin”.²²

Mai mult, o mie de lucrători de la Unitatea de Plasament Creștin au venit cu Armata Aliată până în Coreea de Nord pentru o activitate de propagandă destinată oamenilor clasei muncitoare pro-comuniste. Această unitate a fost organizată de

---

¹⁷ Eun-kyoon Hwang, „Liberation and Churches in Pyongyang”, *Christian World*, vol. 1, 1957; retipărit în Heung-soo Kim, ed., *A History of North Korean Church since 1945*, pp. 328-331.

¹⁸ Dae-sun Park, „My Experience of the Korean War”, *The Christian Newspaper*, 21 iunie 1969.

¹⁹ H.A. Rhodes și A. Campbell, *History of the Korean Mission, Presbyterian Church in the U.S.A., 1935-1959*, New York, Commission on Ecumenical Mission and Relations, United Presbyterian Church in the U.S.A., 1965, p. 100.

²⁰ H.E. Fey, „A Great Church in Seoul”, *The Christian Century*, 30 ianuarie 1951, p. 1058.

²¹ Hweui Sunwoo, *Nodaji*, (A Bonanza), vol. 3, Seoul, Dongseo Munhwasa, 1986, p. 176.

²² Interviu cu rev. Young-sup Kang, 13 decembrie 2000, Fukuoka, Japonia.

Asociația Națională de Ajutor Creștin din Coreea, în cooperare cu Departamentul Apărării.²³ Acest grup de muncitori a fost condus de pastori anticomunista care s-au refugiat în Sud pentru a evita persecuția înainte de război, nereușind să obțină puterea prin înființarea de partide politice creștine. Dintre acești pastori menționăm pe Eunkyun Hwang, Kyung-jik Han, Hang-rok Cho și Won-ryong Kang și alții.²⁴ Cea mai mare parte a grupului au fost, de asemenea, membri ai *Seobuk Chunnyun Dan* sau ai Ligii Tineretului de Nord-Vest, o organizație anticomunistă creștină de extremă dreaptă. La scurt timp, Unitatea de Plasare a Creștinilor s-a dezvoltat în *Chiandae* sau Garda de Securitate Civilă din Coreea de Nord. Majoritatea acestor paznici voluntari erau fii ai foștilor proprietari creștini din Coreea de Nord și erau foarte ostili față de comuniști și, mai ales, față de acei țărani care au ocupat pământul lor. Nu există nicio îndoială că „mulți tineri creștini din pază au fost implicați în investigarea și executarea comuniștilor”.²⁵

Această atitudine pro-sudică și pro-americană a multor creștini din Nord a adus și persecuție pe măsură ce armata nord-coreeană s-a retras.²⁶ În timpul retragerii, trupele comuniste au executat o serie de lideri protestanți. Young-bihn Lee spune: „Pe vremea aceea, comuniștii îi considerau pe creștini drept pro-americani și chiar drept agenți de informații din SUA”.²⁷ Potrivit lui Kwang-soo, 156 de lideri protestanți au fost „martirizați”, majoritatea în octombrie 1950.²⁸ Deși execuțiile nu au fost intenția lui Kim Il-sung, au avut un efect crucial în creșterea ostilității creștine față de comuniști.

În consecință, atunci când trupele chineze au intervenit și armata aliată s-a retras din nou, un număr mare de creștini din Nord, în special conducătorii, au fost în dificultate. Nu vor mai sta în Nord, deoarece se temeau de reacția comuniștilor. Heung-soo Kim ilustrează:

Pe când întâlnirea de rugăciune pentru armata aliată continua, trupele chineze au început să-i facă să se retragă pe aliați. Era inevitabil ca pastorii din Coreea de Nord să nu fugă spre Sud, deoarece armata aliată a fost învinsă de trupele chineze. S-a dovedit că munca de plasare a fost nerăbdătoare și a eșuat

---

²³ A.D. Clark, *A History of the Church in Korea*, Seoul, CLS, 1971, pp. 247-249.

²⁴ Vezi Heung-soo Kim, *A Study of the Korean War and This-Worldly Blessings in the Christian Churches*, pp. 60-63; Yong-bock Kim, *Hankuk Sahoe wa Kidokyo* (Korean Society and Christianity), Seoul, Hankuk Kidokyo Munhwa Yonkuso, 1984, pp. 281-282.

²⁵ IKCH, ed., *Bukhan Kyohoe Sa* (A History of the North Korean Church), Seoul, IKCH, 1996, p. 422.

²⁶ Aceste execuții au avut loc în cea mai mare parte în septembrie și octombrie în timpul retragerii corpului al doilea al armatei nord-coreene, comandată de generalul Mu Jung.

²⁷ Young-bihn Lee și Soon-hwan Kim, *Tongil kwa Kidokyo* (Reunificare și Creștinism), Seoul, Konan Hamkke, 1994, p. 107.

²⁸ Vezi Kwang-soo Kim, *op. cit.*, pp. 235-266. Conform statisticii sale, 123 erau presbiterieni, 25 metodiști și 8 lideri ai Holiness Church.

din cauza schimbărilor situației de război. Cei mai mulți creștini nu au mai putut sta în Coreea de Nord, deoarece au salutat și au sprijinit inamicul Coreei de Nord, armata aliată.²⁹

La final, o majoritate a creștinilor din Nord au fugit în Sud, cu sprijinul trupelor americane.³⁰ Este dificil de estimat câți creștini protestanți au fugit în Sud. Înainte de războiul din Coreea, existau în creștinismul protestant din Coreea de Nord aproximativ 2.000 de biserici, 200.000 de creștini, 410 pastori, 498 de evangheliști și 2.142 de bătrâni.³¹ Conform statisticilor din Ki-Jun Koh, după război au rămas doar aproximativ 20 de pastori hirotoniți și 50.000 de creștini.³²

Creștinii care au fugit numesc acest eveniment un „exod”, sub îndrumarea lui Dumnezeu.³³ Fie că a fost într-adevăr un „exod” sau doar o evacuare, Dong-kun Hong critică ceea ce s-a întâmplat, susținând că „evacuarea pastorilor este o problemă etică, pentru că au lăsat în urmă un sfert din congregațiile lor din Nord”.³⁴ Byung-uk Chang critică, de asemenea, tăcerea teologilor asupra acestui punct. El se întreabă cum păstorii s-au putut evacua în Sud, lăsându-și oile în Nord.³⁵ Pe de altă parte, liderii NKCA nu au reușit să cultive creștinismul în contextul comunist, deoarece doar aproximativ 20 de membri consacrați ai NKCA au ales să rămână în Nord.

---

²⁹ Heung-soo Kim, *A Study of the Korean War and This-Worldly Blessings in the Christian Churches*, p. 62.

³⁰ În Pyongyang, armatele aliate au organizat trenuri speciale pentru creștini. În Hamhung, 40.000 de creștini au fugit în Sud în navele de război americane. Vezi Kwang-soo Kim, *op. cit.*, pp. 264-266.

³¹ KWP, *Chosun Junang Nyungam* (Yearbook of North Korea), Pyongyang, KWP Press, 1949, p. 13, Ministry of Reunification Archival no. 488. Cf. Ki-jun Koh, fostul secretar general al KCF, a raportat că în Coreea de Nord existau 1.473 de biserici protestante și 117.000 de creștini. Aceste statistici ar putea fi cele ale bisericilor membre NKCA. A se vedea Ki-jun Koh, „Socialismul și creștinismul”, manuscris, dialogul despre ideea *Juche* și Reîntregirea Patriei între creștinii din Nord și din străinătate și savanții din Coreea de Nord, 3 noiembrie 1981, Viena, Austria, 4 NB, autorul urmărește statisticile guvernamentale din Coreea de Nord în acest articol.

³² E. Weingartner, „Confidential Report: CCIA/WCC Delegation to the Democratic People’s Republic of Korea, 9-16 November 1987”.

³³ Kwang-soo Kim, *op. cit.*, p. 266.

³⁴ Dong-kun Hong, *Miwan eui Kuihyang Ilki* (The Uncompleted Diary of Homecoming), Seoul, Hanul, 1988, p. 234.

³⁵ Cf. Când s-a divizat Germania în Est și Vest, cei mai mulți pastori din Germania Comunistă din Est au rămas cu congregațiile lor. Vezi K. Barth și J. Hamel, *How to Serve God in a Marxist Land*, New York, Association Press, 1959; G. Baum, *The Church for Others: Protestant Theology in Communist East Germany*, Grand Rapids, William B. Eerdmans, 1996, pp. 25-44.

Cei rămași...

Majoritatea creștinilor din Bord au evacuat spre Sud în ianuarie 1951, când armata aliată s-a retras. Linia de luptă s-a stabilizat în primăvară, iar discuțiile de armistițiu au început în iulie 1951. Odată cu începutul discuțiilor, războiul a ajuns la o stare de calm. Din acest moment, pentru creștini a fost aproape imposibil să se mai evacueze în Sud.

În contrast cu fuga majorității pastorilor din Coreea de Nord, este util să cităm două povești deosebite ale celor care și-au păstrat slujba în Nord. O femeie evanghelistă din Pyongyang, Soon-hyo Kim, care a fost misionară în China înainte de război, a spus: „Toți oamenii coboară în Sud, dar voi merge la biserica natală pentru a muri pentru oile mele”. A fost invitată la a doua biserică presbiteriană Shineuijoo, al cărei pastor masculin senior a fugit chiar înainte de război. A fost ucisă în primăvara anului 1951, pentru că a refuzat să coopereze cu comuniștii.³⁶ Kim Kwang-soo își amintește de mai multe povești extraordinare ale pastorilor care nu s-au evacuat în Sud, pentru a-și continua ministeriul în Nord, și au fost în cele din urmă executați de comuniști.³⁷

Prin urmare, pe lângă abordarea diplomatică și emoțională a NKCA, și în contrast cu această abordare, a existat și o abordare evanghelică printre creștinii rămași în Coreea de Nord. Acești pastori aveau aceeași înțelegere a comunismului ca și creștinii care s-au evacuat, dar au ales să se afle în Nord datorită zelului lor evanghelist puternic. Cu toate acestea, majoritatea celor rămași au fost executați pentru că au refuzat să sprijine comuniștii în timpul războiului.³⁸

Al doilea exemplu este Pung-woon Lee, un pastor metodist dintr-un sat rural, care și-a dat seama că biserica ar trebui să slujească săracilor, devenind astfel o biserică autentică în contextul comunist. Pe baza acestei înțelegeri, s-a dedicat construirii unei comunități locale de agricultură colectivă pentru țăranii săraci. Când a murit în 1960, comuniștii din regiunea sa au construit un monument în amintirea contribuției sale pentru țărani.³⁹

Din păcate, cu excepția monumentului, nu există nicio înregistrare a operei sale. Cu toate acestea, în el putem găsi o nouă paradigmă pentru o abordare creștină a contextului comunist. A fost o abordare centrată pe oameni, în contrast cu abordarea evanghelică a pastorilor conservatori și cu abordarea diplomatică a NKCA. Cu toate acestea, este dificil să găsiți alte cazuri de abordare centrată pe oameni în această

---

³⁶ Kwang-soo Kim, *op. cit.*, pp. 249.

³⁷ Vezi Kwang-soo Kim, *ibid.*, pp. 248-259.

³⁸ Vezi Yang-sun Kim, *Hankuk Kidokyo Haebang Shibnyunsa (A Decade History of the Liberation of the Korean Church)*, Seoul, Christian Literature Press, 1956, p. 90.

³⁹ Young-bihn Lee și Sun-hwan Kim, *op. cit.*, pp. 95-109.

perioadă. Aceasta indică faptul că această abordare nu a fost populară în cadrul NKCA.

Pentru majoritatea celor rămași creștini în „Babilonul” comunist, Coreea de Nord, îi așteptau un pelerinaj prelung și plin de suferință. În timpul războiului din Coreea, 408 membri ai clerului, inclusiv evangheliști, au fost executați de comuniști și 1.373 de biserici au ars.⁴⁰ Cei 50.000 de creștini rămași au trebuit să facă față reacției comuniste și ostilității sociale, fără păstori și fără adăposturi spirituale sau sanctuare. Mai mult, multe dintre ele erau femei. Potrivit Dong-kun Hong, în multe cazuri, doar tații și fiii s-au evacuat în Sud, „pentru a-și păstra numele de familie”, în timp ce femeile (soțiile și mamele) și fiicele au fost lăsate în urmă.⁴¹

În timpul războiului din Coreea, bisericile din Nord au fost împărțite între cele care erau pro-comuniste și cele care erau pro-capitaliste. În funcție de preferințele lor ideologice, au cooperat fie cu Nordul, fie cu Sudul și au ales în cele din urmă una dintre cele două Corei. În Nord, NKCA a reprezentat paradigma de cooperare între biserică și stat, în timp ce celelalte reprezentau paradigma de opoziție. Din păcate, este dificil să găsiți eforturi ecleziastice de pace și reconciliere pentru toată Coreea în timpul războiului; în schimb, creștinii s-au implicat pe deplin în diviziunile care sfâșiau țara, unii dintre ei luând o parte și alții cealaltă.

Războiul și bisericile din Sud

Sprijin creștin pentru război

De la instaurarea regimului Syngman Rhee în Sud, creștinii protestanți i-au susținut foarte mult. Rhee fusese în exil în SUA în perioada colonială japoneză. Prin urmare, a avut puțină pregătire politică în Coreea în comparație cu alți lideri politici care au condus lupta de independență în Coreea și în China. Pentru a depăși acest dezavantaj, s-a aliat cu puteri politice pro-japoneze⁴², americane⁴³ și creștine. El a combinat aceste trei grupuri diferite sub sloganul anticomunismului.

---

⁴⁰ Yong-bock Kim, *Messiah and Minjung*, p. 186.

⁴¹ Interviu cu Rev. Dr. Dong-kun Hong, Lector la Kim Il Sung University, 13 aprilie 2001, Los Angeles.

⁴² Când majoritatea coreenilor au cerut înlăturarea moștenirii japoneze, el a afirmat că nu este necesar, deoarece era timpul să lupte cu comunismul. În conformitate cu afirmația sa, pro-japonezii s-au îndreptățit a fi paznici ai securității naționale împotriva comuniștilor și au amenințat pe oricine voia să-i curețe, denumindu-i ca simplu instrument al comuniștilor. Kun-ho Song et al., *Haebang Jeonhusa eui Insik* (A Recognition of History Before and After Liberation), vol. 1, Seoul, Hankilsa, 1979, p. 25.

⁴³ USA l-au considerat ca viitorul președinte coreean pro-american la sfârșitul colonialismului japonez. Vezi R. Oliver, *Syngman Rhee and American Involvement in Korea, 1942-1960*, Seoul, Pamun Books, 1979. „La întoarcerea sa a reușit să câștige îndeajunsă putere

Misiunea în felul lui Hristos? Răspunsul bisericilor coreene la războiul coreean

Syngman Rhee (1876-1965) s-a născut într-o familie regală săracă. În timpul studiilor la o școală misionară, a devenit creștin. Ulterior, a fost educat în America cu sprijinul misionarilor metodiști. Rhee a obținut un BA (drept internațional) la Universitatea George Washington și un master (politică) la Harvard. În 1910, a primit apoi un doctorat în politică la Universitatea Princeton. A fost primul doctorat coreean din America. După doctorat, a studiat teologia (MDiv) la Seminarul Teologic Princeton. Rhee a spus că se va întoarce în Coreea pentru a răspândi Evanghelia după studiul său; și, într-adevăr, când a venit acasă, a fost numit profesor la Seul YMCA și misionar metodist.⁴⁴

În 1919, a fost ales primul președinte al Guvernului Provizional Coreean (KPG) din Shanghai. Cu toate acestea, Rhee a fost expulzat din KPG în 1925 pentru delapidare, de acord cu superputerile care au tutelat asupra Coreei. După aceea, el a pierdut conducerea mișcării de independență și s-a întors în America. Când Coreea a fost eliberată, a venit cu armata americană și a fost ales mai târziu primul președinte al Coreei de Sud cu sprijinul guvernului militar al SUA în Coreea (USAMGIK). El a fost în cele din urmă expulzat în 1960 din cauza Revoluției din aprilie, când a fugit în Hawaii.⁴⁵

Rhee a fost unul dintre cei mai favorizați lideri politici în rândul creștinilor din Coreea pentru că era un bătrân al Bisericii metodiste și considera că creștinismul este „o religie de stat a Coreei”.⁴⁶ De fapt, el și-a exprimat adesea intenția de a proclama creștinismul ca religie de stat pe baza credinței sale evanghelice și fundamentaliste. El credea că, prin încreștinare, Coreea ar putea deveni la fel de modernizată, bogată și iluminată ca America.⁴⁷ Asemenea intenții au găsit favoarea liderilor creștini. Rhodes și Campbell descriu relația dintre Rhee și liderii protestanți drept „relație cordială și de cooperare”.⁴⁸ Totuși, Rhee nu și-a impus ideea de a face creștinismul o religie de stat deoarece, ca politician practic, el a trebuit să ia în considerare și celelalte religii prezente în societatea coreeană multi-religioasă. Ideile sale religioase merită totuși examinate.

---

politică, ajutat de anumite sectoare ale forțelor de ocupație americană”. S. MaCune, *Korea: Land of Broken Calm*, Princeton, D. van Nostrand Company, 1966, p. 101.

⁴⁴ Cu privire la timpuria sa istorie, vezi, R.C. Allen, *Korea's Syngman Rhee*, Tokyo, Tuttle, 1960.

⁴⁵ Cu privire la viața politică, vezi R. Oliver, *Syngman Rhee: The Man Behind the Myth*, Greenwood Publication Group, 1973.

⁴⁶ Cu privire la concepția sa religioasă, vezi In-chul Kang, „Church and State under the USAMGIK and Syngman Rhee Regime”, în K. Oh et. al., *Church and State*, Inchon, Inchon Catholic University Press, 1997, pp. 625-640.

⁴⁷ In-chul Kang, *Hankuk Kidok Kyohoe wa Kukga, Simin Sahoe, 1945-1960* (Korean Christian Churches, State and Civil Society, 1945-1960), Seoul, IKCH, 1996, p. 162.

⁴⁸ Rhodes and Campbell, *op. cit.*, vol. 2, p. 381.

În noțiunea lui Rhee despre creștinism ca religie de stat, motivele sale religioase, politice și personale erau amestecate. În primul rând, el s-a văzut ca o figură mesianică; Dumnezeu îl alesese ca președinte pentru evanghelizarea poporului coreean.⁴⁹ În al doilea rând, a dorit să-și consolideze legăturile cu misionarii americani și guvernul SUA prin promovarea acestei idei a creștinismului ca religie de stat. În cele din urmă, el a încercat să facă alianță cu creștinii pentru a căpăta puterea politică pe baza educației naționale și a tradiției naționaliste a creștinilor, pe care oamenii obișnuiți le respectau.

Creștinii au fost, de asemenea, profund implicați în instituirea inițială a unui stat sud-coreean separat. În 1946, din cincizeci de coreeni care erau în funcții oficiale în guvernul sud-coreean, 35 erau profesori creștini, iar dintre cei nouăzeci de membri ai Adunării Legislative interimare din Coreea, numărul creștinilor profesori a fost de 21, inclusiv șapte miniștri hirotoniți. În prima Adunare Națională din Coreea de Sud, din 190 de membri, numărul creștinilor a fost raportat la aproximativ cincizeci, dintre care treisprezece au fost hirotoniți miniștri. Vicepreședintele a fost reverentul Tai-young Ham, un slujitor/ministru presbiterian.⁵⁰

Creștinii au salutat nu numai noțiunea lui Rhee de religie de stat, ci și poziția lui anti-comunistă, deoarece, „conform credinței lor fundamentaliste, comunismul s-a bazat pe o poziție atee neschimbătoare”.⁵¹ Creștinii au mers mai departe pentru a sprijini politica de reunificare a lui Rhee, *Bukjin Tongil* sau Reunificarea prin Invazia Nordului. Potrivit Wi-jo Kang, pentru creștini, „era de neconceput să stăm și să negociem cu «diavolii» comuniști ai Nordului pentru reunificare”.⁵²

Liderii protestanți care fugiseră înainte de război, după ce strategia de intrare în competiție politică cu comuniștii din Nord a eșuat, au jucat un rol decisiv în răspândirea unor astfel de idei. Eun-kyun Hwang, fostul lider al unui partid creștin din Nord, i-a stârnit pe creștinii din Sud: „Bolșevicii ateii eradicheză/lichdeză pe creștinii din Nord”. „Trebuie să luptăm pentru libertatea credinței și toți creștinii trebuie să se ridice pentru a-i învinge pe comuniști!”⁵³ Creștinii care fugiseră la acea vreme erau totuși dedicați unei justificări religioase a politicii de reunificare a lui Rhee.

Această paradigmă de asimilare între biserică și stat în Sud a continuat în timpul războiului din Coreea. Sprijinul creștin sud-coreean pentru război a fost puternic și

---

⁴⁹ O.F. Nolde îl descrie pe el: „Rhee a dat impresia că este un creștin ardent, dar și oarecum un patriarh cu un complex mesianic”, „Confidential”, WCC Executive Committee, august 1953, appendix 6, 2; Nolde a mai declarat că Rhee și-a justificat adesea acțiunea politică citând Biblia. Vezi O.F. Nolde, „Confidential Memorandum”, iulie 1953, p. 7.

⁵⁰ Rhodes și Campbell, *ibid.*, pp. 379-380.

⁵¹ Kwang-sun Suh, *The Korean Minjung in Christ*, p. 57.

⁵² Wi-jo Kang, *Christ and Caesar in Modern Korea*, p. 78.

⁵³ Eun-kyoon Hwang, „The 38th Parallel and Christian Youth”, în *Buheung* (The Revival), vol. 8, 1948, pp. 3-4.

larg. La 30 iulie 1950, bisericile protestante au organizat Asociația Națională de Ajutor Creștin din Coreea. Aceasta a început activitatea în Taegu și Pușan și apoi și-a extins activitatea la alte 30 de centre, cooperând cu departamentele de apărare și asistență socială ale guvernului.⁵⁴ Pe lângă munca de ajutor, propaganda, mobilizarea și plasarea au fost, de asemenea, principalele activități ale acestei organizații. Heung-soo Kim afirmă că „cea mai importantă sarcină a Asociației a fost mobilizarea tinerilor creștini și trimiterea lor pe linia de luptă”.⁵⁵ Se pare adevărat că Asociația nu a fost doar pentru lucrări de ajutor. De exemplu, în august 1950, Asociația a mobilizat aproximativ 3.000 de tineri creștini, iar în octombrie a trimis în jur de 1.000 de lucrători ai Unității de Plasament creștin în Nord.⁵⁶

La fel cum NKCA a justificat războiul ca un război sfânt împotriva imperialiștilor americani, la fel și bisericile din Sud l-au prezentat ca un război de cruciadă împotriva „Diavolilor Roșii”, comuniștii. Pe 28 septembrie 1950, când Seulul a fost recucerit, bisericile au organizat o slujbă pentru victorie, invitându-i pe Rhee și MacArthur. În această slujbă, liderii bisericii au definit războiul ca un „război de cruciadă” și au cerut o împingere mai departe în Nord⁵⁷ a inamicului comunist. Liderii credeau că ar fi imposibil să se cultive creștinismul într-un ținut marxist. Prin urmare, lupta pentru respingerea în continuare a inamicului a primit o justificare religioasă. A fost prezentată ca fiind necesară pentru a transforma societatea de Nord și pentru a asigura libertatea religioasă.

Totuși, această așteptare nu a fost realizată, deoarece armata aliată a trebuit să se retragă din nou în câteva luni. Din cauza retragerii, s-a efectuat o re-evacuare în Sud. Aproape douăzeci de mii de creștini și o mie de pastori au fost evacuați de armata SUA cu sprijinul misionarilor americani în insula Cheju.⁵⁸ Această evacuare a însemnat că laicii din Sud au rămas fără pastori și, prin urmare, au avut același fel de experiență ca și laicii din Nord. Won-ryong Kang a declarat că, într-o zi, cei mai mulți pastori au dispărut fără notificare din congregațiile lor. Din nou, el a ridicat problema etică a slujirii din timpul războiului: cum se pot evacua pastorii în timp ce congregațiile lor rămâneau în urmă?⁵⁹

---

⁵⁴ Cu privire la asociere, vezi A.D. Clark, *A History of the Church in Korea*, pp. 247-295.

⁵⁵ Heung-soo Kim, *op. cit.*, p. 60.

⁵⁶ In-chul Kang, „Church and State under the USAMGIK and Syngman Rhee Regime”, *op. cit.*, p. 634.

⁵⁷ MacArthur spunea cu această ocazie că el se luptă cu „Harul lui Dumnezeu” și câștigă cu „Călăuzirea lui Dumnezeu”. Vezi In-seo Kim, *Mangmyung Noin Rhee Syng Man Baksa rul Byunhoham* (A Defense for An Elderly Exile, Dr. Syngman Rhee), Seoul, Dokhak Hyuphoe Chulpansa, 1963, p. 85.

⁵⁸ A.D. Clark, *op. cit.*, p. 248.

⁵⁹ Won-ryong Kang, *Binduleseo*, pp. 339-342.

Demonstrații împotriva convorbirilor de armistițiu

Până în primăvara anului 1951, aliații și-au dat seama că victoria era imposibilă în viitorul imediat. Discuțiile de armistițiu au început în iulie 1951. Cu toate acestea, Rhee nu a fost mulțumit de deschiderea acestor discuții de pace, deoarece credea că înfrângerea comunismului era singura modalitate de unificare a Coreei. În locul discuției de armistițiu, Rhee și-a prezentat propriile strategii: „1) marș la Yalu, 2) toate trupele străine se retrag, 3) acțiune militară separată ROK, 4) limită de 90 de zile la conferința politică, cu angajamentul SUA de a începe lupta”.⁶⁰ O.F. Nolde, directorul Comisiei Bisericii pentru Afaceri Internaționale (CCIA) al CCM, a criticat cu amărăciune strategia lui Rhee după ce s-a întâlnit cu el, spunând că parcă ar fi vrut „să comită suicid național”.⁶¹

Cu toate acestea, creștinii din Sud au sprijinit continuu pe Rhee în problema încetării focului. Chiar înainte de începerea discuțiilor de armistițiu, creștinii au transmis un mesaj secretarului general al ONU, președintelui SUA și comandantului general al armatei aliate, insistând că „nu trebuie să existe o încetare a focului până la victoria finală”.⁶² Această poziție creștină anti-armistițiu a fost consolidată la începerea discuțiilor. La 4 decembrie 1952, Comitetul special al miniștrilor coreeni din toate bisericile principale din Coreea, inclusiv Biserica Romano-Catolică, a organizat o demonstrație anti-armistițiu și a trimis o scrisoare către președintele ales D.D. Eisenhower, care a menținut armistițiul, zicând:

Dorim cu seriozitate ca voi să faceți tot posibilul pentru a aduce războiul din Coreea la un sfârșit reușit și rapidă, realizând în același timp unificarea întregii noastre țări.⁶³

Desigur, această ducere la „sfârșit” a războiului trebuia să fie realizată prin înfrângerea comuniștilor, nu prin încetarea focului. Deja milioane de civili și soldați au fost uciși din cauza acestui război, însă miniștrii au cerut în continuare lui Eisenhower să reextindă războiul. Eisenhower însă a refuzat și s-a asigurat că încetarea focului și discuțiile de armistițiu vor continua.

Când discuțiile de armistițiu s-au dezvoltat rapid în iunie 1953, o serie de demonstrații anti-armistițiu creștine au fost organizate în majoritatea marilor orașe din

---

⁶⁰ O.F. Nolde, „Confidential Memorandum”, iulie 1953, p. 9.

⁶¹ Nolde, *ibid.*, p. 7.

⁶² „Message to the Secretary General of UN, the President of US and General Commander of the Allied Army”, Korean Christian Conference, 27 decembrie 1950.

⁶³ „From the Special Committee of Korean Christian Ministers to His Excellency, President-elect of the United States of America General Dwight D. Eisenhower”, 4 decembrie 1952, Archival no. Korea-67, Division of Foreign Missions, NCCUSA.

Misiunea în felul lui Hristos? Răspunsul bisericilor coreene la războiul coreean

Coreea de Sud.⁶⁴ Pe 15 iunie, bisericile din Sud au făcut declarații bisericilor lumii în engleză, spunând:

Cu toate acestea, nerezonabil, așa cum poate părea celor nelămuriți, întreaga populație din Coreea și guvernul ei se opun opririi focului acum propus... Orice încercare de compromis cu ei poate fi asemănată cu încercarea de a-L forța pe Hristos să se compromită cu diavolul în timpul celor patruzeci de zile ale Sale în pustie... 1. Nu prin calmare (*appeasing*), ci prin supunerea comuniștilor, Coreea poate avea unificarea... 3. ONU poate restabili justiția și dreptatea în lume doar anulând comunismul.⁶⁵

Versiunea coreeană⁶⁶ a declarației a fost și mai ostilă încetării focului. Aceasta declara: „Creștinii nu trebuie să se împace cu comuniștii”, deoarece „sunt diavoli care nu se pot pocăi niciodată”.⁶⁷ Creștinii își exprimă, de asemenea, dezamăgirea față de Eisenhower din cauza eforturilor sale pentru armistițiu.⁶⁸ Se pare că o ideologie anticomunistă a dat peste cap problema încetării focului în 1953 în cadrul bisericilor din Sud.

O cauză majoră a acestui fenomen a fost relația necritică dintre biserică și stat din Coreea de Sud. De exemplu, exista zvonul că Consiliul Național al Bisericilor din Coreea (NCK) a primit sprijin financiar din partea guvernului în organizarea demonstrațiilor de mai sus. Secretarul general al NCK a recunoscut că a primit un astfel de sprijin din partea unui membru creștin al Adunării Naționale.⁶⁹ De fapt, aceste manifestații au fost organizate sub incidența lui Rhee, care avea nevoie de o acțiune consolidată anti-comunistă pentru menținerea puterii sale politice după război. Acest lucru l-ar ajuta să evite orice posibilă critică din partea adversarilor săi politici, care îl acuzau de responsabilitatea pentru extinderea războiului și pentru consecințele

---

⁶⁴ În Seoul, s-au adunat 7.000 de creștini pe 14, și în Pusan, 10.000 pe 15 iunie 1953. Raliul s-a ținut, de asemenea, în Inchon, Chungju, Kwangju and Taegu. Vezi Heung-soo Kim, *op. cit.*, p. 63.

⁶⁵ „A Statement of Korea Christians”, The Christian Conference for Saving Country, 15 iunie 1953.

⁶⁶ Afirmarea a fost făcută, de asemenea, în coreeană pentru un scop de propagandă internă.

⁶⁷ Versiunea coreeană este luată de la Yang-sun Kim, *op. cit.*, pp. 140-143.

⁶⁸ Vezi „From Korean Christians to His Excellency, President Dwight D. Eisenhower”, 15 iunie 1953, în Yang-sun Kim, *ibid.*, pp. 142-143

⁶⁹ *The Kidokongbo*, 22 și 29 iunie 1953.

acestui. Nolde subliniază că Rhee a desemnat Ziua Rugăciunii Naționale la 4 iulie 1953. Acesta a fost un punct înalt al demonstrațiilor creștine anti-armistițiu.⁷⁰

Atitudinea creștină anti-armistițiu din Sud a întărit ostilitatea comuniștilor față de creștinismul din Nord. Creștinii din Sud credeau că, în Nordul roșu, „nici bisericile, nici misiunile nu pot continua”⁷¹ și au pus toată vina pe comuniști. Totuși, propriile lor activități anti-armistițiu au fost ele însele una dintre cauzele ostilității pe care comuniștii le vor arăta față de creștinii din Nord.

Doar război și ideologie anticomunistă

Este posibil ca bisericile creștine să sprijine un război drept. Doctrina *justum bellum* sau războiul drept constituie învățătura dominantă a bisericilor principale despre război.⁷² Chiar dacă noțiunea de „război drept” și-a luat originea înainte⁷³, în teologia creștină, atât Augustin de la Hippo, cât și Thomas Aquino au stabilit-o ca parte a doctrinei creștine. Pe baza opiniei lui Augustin despre război⁷⁴, Aquinas a susținut că un război este justificat atunci când au fost îndeplinite trei condiții de bază necesare: 1) războiul a fost urmărit de o autoritate legală; 2) războiul a fost întreprins cu mijloace și cauze juste; 3) războiul a fost întreprins cu intenție corectă.⁷⁵ În Evul Mediu, ideea de război sfânt (cruciadă) s-a dezvoltat sub autoritatea bisericii, nu a statului ca atare. Scopul unui „război drept” era ca puterea seculară să păstreze

---

⁷⁰ O.F. Nolde, „Confidential Memorandum”, iulie 1953, p. 8. N.B.: Nolde l-a întâlnit pe Rhee la 11:30 a.m. pe 3 iulie 1953.

⁷¹ „From H. Namkung to Dr. Decker”, cablogramă, 26 ianuarie 1950. Rev. Dr. H. Namkung a fost secretar general a Consiliului Național al Bisericilor din Coreea.

⁷² Pe de altă parte, pacifismul este o tradiție controversată în teologia creștină. Pacifismul a fost întotdeauna o tradiție minoritară în istoria creștină. Figurile care l-au urmat includ pe Francisc din Assisi și aripa stângă a reformării, de ex. menoniții, anabapțiștii și quakerii din secolul al XVII-lea. În ceea ce privește pacifismul, vezi D. Bainton, *Christian Attitudes toward War and Peace: A Historical Survey and Critical Re-evaluation*, New York, Abingdon; J. H. Yoder, *Nevertheless: A Meditation on the Varieties and Shortcomings of Religious Pacifism*, Scottdale, Herald Press, 1971; D.A. Drombrowski, *Christian Pacifism*, Temple University Press, 1991.

⁷³ Noțiunea de război drept poate fi urmărită în istorie în învățătura clasică a lui Cicero. Vezi C. Villa-Vincencio, „Just War”, *Dictionary of Ecumenical Movement*, p. 552.

⁷⁴ Pentru Augustin, pentru ca un război să fie drept, trebuie luptat pentru motivele corecte și trebuie purtat sub o autoritate de drept. Vezi R.A. McCormick, „Morality of War”, *The New Catholic Encyclopedia*, vol. 14, New York, McGraw-Hill, 1967, p. 803.

⁷⁵ Thomas Aquinas, *Summa Theologica*, II, II, Q, art. 1, Westminster, Christian Classics, 1981.

dreptatea, dar scopul unei cruciade era să mențină, să păstreze și să extindă stăpânirea bisericii creștine.⁷⁶

În perioada reformării, doctrina unui război drept s-a dezvoltat în două moduri. Jean Calvin a făcut primul pas precaut spre a permite o revoluție justă.⁷⁷ John Knox a mers mai departe, permițând rebeliunea oamenilor împotriva tiraniei.⁷⁸ Pe baza tradiției reformatoare, doctrina de război drept, care a fost „scrisă din perspectiva claselor dominante”, a fost „rescrisă de la săraci și asupra”, ca teologie a revoluției drepte în creștinismul modern.⁷⁹ Pe de altă parte, Hugo Grotius, un protestant olandez din secolul al XVI-lea, a dezvoltat o teorie secularizată de război just, subliniind rolul dreptului internațional în furnizarea de criterii juste.⁸⁰ După Grotius, teoria războiului drept a fost recunoscută pe scena internațională la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.⁸¹

Cu toate acestea, teoria războiului just a fost abuzată de-a lungul anilor pentru a legitima războaiele nedrepte de către puterile seculare.⁸² Mai mult decât atât, războiul modern este un război total, care aduce distrugere în masă și victime civile nediscriminate. În vremurile lui Augustin și Aquino, războiul a fost într-o scară mai mică și cauzele erau clare, însă războaiele moderne sunt mai complexe și este mult mai dificil să judecăm unde și dacă sunt corecte. Prin urmare, CMC de la Amsterdam, în 1948, a identificat trei poziții posibile pe care creștinii le-ar putea adopta față de un război modern, fără a ajunge la un consens comun: 1) participarea limitată la o anumită circumstanță, 2) îndeplinirea unei datorii creștine de a apăra legea cu forța, și 3) refuzând orice fel de serviciu militar (pacifism).⁸³

---

⁷⁶ R.S. Hoyt and S. Chodorow, *Europe in Middle Ages*, New York, Harcourt, Brace, Jovanovich, 1976, pp. 319-320.

⁷⁷ Vezi L.H. Hunt, ed., *Calvinism and the Political Order*, Philadelphia, The Westminster Press, 1966.

⁷⁸ Vezi K. Ross, *Presbyterian Theology and Participatory Democracy*, Edinburgh, St. Andrews Press, 1993.

⁷⁹ C. Villa-Vincencio, *Province.*, p. 553.

⁸⁰ Pentru Grotius, un război este drept dacă se întrunesc trei criterii de bază: 1) un pericol imediat amenință o națiune; 2) forța folosită este necesară pentru a apăra în mod adecvat interesul națiunii; și 3) folosirea forței e proporțională cu pericolul ce amenință. Vezi J.D. Tooke, *The Just War in Aquinas and Grotius*, London, SPCK, 1965.

⁸¹ Noțiunea de război drept în Nuremberg Charter și în UN Charter se bazează pe ideea lui Aquinas și Grotius.

⁸² Cu privire la criticismul asupra teoriei războiului sfânt, vezi P. Ramsey, *War and the Christian Conscience: How Shall Modern War Be Conducted Justly?*, North California, Duke University Press, 1961; M. Walzer, *Just and Unjust War: A Moral Argument with Historical Illustrations*, New York, Basic Books, 1977; J.H. Yoder, *The Politics of Jesus*, ed. a II-a, Grand Rapids, Eerdmans, 1994.

⁸³ C. Villa-Vincencio, *op. cit.*, p. 553.

În acest context, când bisericile moderne susțin războaiele moderne, acest lucru trebuie făcut numai după luarea în considerare atentă a puterii politice seculare. În special, atunci când bisericile se implică nu numai în sprijin spiritual și caritabil, ci oferă și sprijin direct, precum furnizarea de arme și încurajarea mobilizării, acestea trebuie să facă acest lucru din perspectiva celor săraci și asupriți. Fiecare război poate provoca o situație anormală, rațiunea fiind depășită de ostilitate. Prin urmare, îngrijirea și vindecarea durerilor războiului și asistența ființelor umane la recuperarea „imaginii lui Dumnezeu” trebuie să fie o misiune distinctivă a bisericilor în timpul războaielor moderne.

Cu toate acestea, atunci când Coreea a luptat sub egida reunificării, majoritatea bisericilor coreene nu au reușit să demonstreze o identitate creștină atât de distinctă. Antipatia creștină față de comuniști a fost dezvoltată ca ideologie în timpul războiului. Iată un citat dintr-o declarație a CCIA coreeană, care arată modul în care înțelegerea creștină sudică a războiului a fost dominată de o perspectivă anticomunistă:

Comunismul înseamnă păcat. Prin urmare, nu poate fi admisă nicio reclamație, trebuie să stăm ferm pentru a o expulza. Dacă îi tratăm pe comuniști așa ca pe dușmanii noștri și îi iubim, nu este altceva decât ca și cum am iubi diavolul și am încerca noi înșine, în zadar, să-l facem (*sic!*, pe el) să se pocăiască... Comisia (*sic!*, comunismul) este mai rău decât războiul în sine și sigur că va aduce mai mult dezastru... vă rugăm să vă alăturați nouă pentru a forma cruciada (*sic!*, a) pentru a ne asuma responsabilitățile depline până când comunismul va fi șters din lume.⁸⁴

Aici, conducătorii bisericilor sud-coreene îi considerau pe comuniști ca satanici și, prin urmare, în afara tărâmului mântuirii divine. „Un păcătos poate să se pocăiască cu ușurință, dar nu și comuniștii.”⁸⁵ Pentru ei, comuniștii erau diavoli de neiertat, care se aflau în afara harului lui Hristos. Declarația a continuat mai departe: „Acomodarea cu comunismul este ireligioasă, nedreaptă, și împotriva tuturor principiilor morale.”⁸⁶ Prin urmare, au înțeles războiul din Coreea drept o cruciadă pentru a nimici diavolii, comuniștii. Pe baza acestei înțelegeri, bisericile din Sud au respins încetarea focului și au cerut redeschiderea războiului. Această afirmație arată cât de puternice au devenit bisericile captive la o ideologie anticomunistă, chiar și după armistițiul care a încheiat războiul din Coreea.

---

⁸⁴ Korea Commission of the Churches on International Affairs, The Statement to the Second Full Meeting of the CCIA at the Chicago University, 1954.

⁸⁵ *Ibid.*

⁸⁶ *Ibid.*

Concluzie

Atât bisericile coreene din Nord, cât și din Sud au justificat războiul coreean ca un război drept. Cu toate acestea, așa cum am studiat, NKCA a susținut războiul și a proclamat războiul drept fără argumente teologice adecvate. Pe de altă parte, creștinii din Sud au justificat războiul pe baza anticomunismului lor mai degrabă decât pe un raționament teologic mai dezvoltat sau mai profund. Ura unuia împotriva celuilalt i-a copleșit. Poate că ambele biserici și-ar putea justifica pozițiile pe baza experiențelor lor de a trăi în ostilități. Cu toate acestea, cu siguranță că nu ar trebui să fie o opțiune pentru a rezolva problema diviziunii coreene printr-un război, ci prin reconciliere.

Hwahae (和解), reconcilierea în coreeană, înseamnă a rezolva conflictele în mod pașnic. Dar mai spune că nu există pace fără împăcare. Pacea înseamnă să fie reconciliată și restabilită relația în conceptul de *hwahae*. Prin urmare, toate „relațiile” distruse de diviziunea coreeană și războiul următor ar trebui recuperate și reconstruite în comemorarea celei de-a șaptesprezecea aniversări a războiului coreean. Cu alte cuvinte, pauza care a fost distrusă de diviziune ar trebui să fie restabilită sau relația ar trebui reînnoită. Aici accentul cade pe prefixul „re”, care înseamnă „din nou”. Viziunea biblică despre împăcare este „a fi reunit” sau „a fi din nou” cu Dumnezeu, oameni și creație. Noțiunea de bază este aceea de a începe din nou, necondiționat, chiar eshatologic. *Hwahae* ca împăcare are sensul de a trăi împreună, de a menține pacea într-o comunitate reînnoită și reconciliată. Prin urmare, reunificarea devine obiectivul reconcilierii. Într-adevăr, aceasta este misiunea în felul lui Hristos în contextul coreean dezbinat.